

عواقب سلامتی جنگ: از تروما تا بیماری‌های مزمن

آمنه مرزبان*

نامه به سردبیر

مقدمه: جنگ یکی از ویرانگرترین تهدیدها برای سلامت انسان است و عواقب آن فراتر از جراحات و تلفات مستقیم در میدان نبرد است (۱). جنگ طیف گسترده‌ای از مشکلات سلامتی کوتاه‌مدت و بلندمدت را ایجاد می‌کند که افراد، خانواده‌ها و کل جوامع را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از مهم‌ترین این عواقب می‌توان به آسیب‌های روانی (تروما)، بیماری‌های مزمن غیرواگیر، بیماری‌های عفونی، سوءتغذیه و فروپاشی سیستم‌های بهداشتی درمانی اشاره کرد (۲).

واژه‌های کلیدی: جنگ، تروما، بیماری‌های مزمن، سلامت عمومی، اختلال در نظام سلامت

ارجاع: مرزبان آمنه. عواقب سلامتی جنگ: از تروما تا بیماری‌های مزمن. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد ۱۴۰۵؛ ۳۴ (۳): ۸۰-۹۹۷۸.

۱- گروه سلامت در بلایا و فوریت‌ها، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

* (نویسنده مسئول): تلفن: ۰۹۱۷۲۴۵۸۸۹۶، پست الکترونیکی: amenemarzbani@yahoo.com، صندوق پستی: ۱۹۹۶۷۱۳۸۸۳

سردبیر محترم

جنگ یکی از ویرانگرترین تهدیدها برای سلامت انسان است و عواقب آن فراتر از جراحات و تلفات مستقیم در میدان نبرد است (۱). جنگ طیف گسترده‌ای از مشکلات سلامتی کوتاه‌مدت و بلندمدت را ایجاد می‌کند که افراد، خانواده‌ها و کل جوامع را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از مهم‌ترین این عواقب می‌توان به آسیب‌های روانی (تروما)، بیماری‌های مزمن غیرواگیر، بیماری‌های عفونی، سوءتغذیه و فروپاشی سیستم‌های بهداشتی درمانی اشاره کرد (۲). قرار گرفتن در معرض خشونت، آوارگی، از دست دادن عزیزان و ناامنی مداوم، غیرنظامیان و سربازان را در معرض خطر بالای اختلالات سلامت روان مانند اضطراب، افسردگی و اختلال استرس پس از سانحه (PTSD) قرار می‌دهد (۳). این اثرات روانی ممکن است سال‌ها ادامه یابد و کیفیت زندگی و عملکرد اجتماعی را به شدت کاهش دهد. همزمان، استرس مزمن در طول جنگ می‌تواند شرایط از قبل موجود مانند فشار خون بالا، دیابت و بیماری‌های قلبی-عروقی را تشدید کند (۴). جنگ همچنین دسترسی به غذا، آب پاکیزه و مراقبت‌های پزشکی را مختل کرده و خطر سوءتغذیه و شیوع بیماری‌های عفونی را افزایش می‌دهد. کودکان، زنان باردار، سالمندان و افراد

با سیستم ایمنی ضعیف به طور خاص در معرض آسیب هستند. تخریب بیمارستان‌ها، کمبود دارو و پزشک، و مهاجرت کارکنان بهداشت و درمان، توانایی تشخیص و درمان به‌موقع بیماری‌های حاد و مزمن را بیش از پیش محدود می‌سازد (۵،۶). عواقب سلامتی جنگ پس از توقف درگیری‌ها پایان نمی‌یابد. بسیاری از بازماندگان همچنان از جراحات جسمی درمان‌نشده، دردهای مزمن، ناتوانی و آسیب‌های روانی طولانی‌مدت رنج می‌برند (۵). علاوه بر این، آلودگی زیست‌محیطی ناشی از انفجارها، سوختن مواد، و آسیب به زیرساخت‌ها ممکن است مدت‌ها پس از پایان درگیری به بیماری‌های تنفسی و سایر بیماری‌های مزمن دامن بزند (۴). به همین دلیل، پیامدهای سلامتی جنگ باید به عنوان یک بحران عمده سلامت عمومی شناخته شود. مقامات بهداشت جهانی و محلی باید سیستم‌های واکنش اضطراری را تقویت کنند، از زیرساخت‌های درمانی محافظت کرده، دسترسی به خدمات ضروری را تضمین کنند و حمایت بلندمدت از جمعیت‌های آسیب‌دیده را فراهم آورند. همچنین، تحقیقات بیشتری برای درک کامل بار بیماری‌های مرتبط با جنگ و طراحی مداخلات مؤثر ضروری است.

References:

- 1-Bürgin D, Anagnostopoulos D, Vitiello B, Sukale T, Schmid M, Fegert JM. *Impact of War and Forced Displacement on Children's Mental Health-Multilevel, Needs-Oriented, and Trauma-Informed Approaches*. Eur Child Adolesc Psychiatry 2022; 31(6): 845-53.
- 2-Kravitz RL. *Reporting Health Consequences of War*. JAMA 2024; 332(7): 592.
- 3-Hameed MA, Rahman MM, Khanam R. *The Health Consequences of Civil Wars: Evidence from Afghanistan*. BMC Public Health 2023; 23(1): 154.
- 4-Arage MW, Kumsa H, Asfaw MS, Kassaw AT, Mebratu E, Tunta A, et al. *Assessing the Health Consequences of Northern Ethiopian Armed Conflict, 2022*. J Public Health Policy 2024; 45(1): 43-57.
- 5-Fontanarosa PB, Flanagan A, Golub RM. *Catastrophic Health Consequences of the War in Ukraine*. JAMA 2022; 327(16): 1549-50.
- 6-Marzban A, Fani N, Faraji R, Khanizade A, Dowlati M. *Ukraine War and Food Crisis*. Journal of Research and Health 2023; 13(3): 149-52.

Health Consequences of War: From Trauma to Chronic Diseases

Ameneh Marzban^{1†}

Letter to editor

Introduction: War is among the most devastating threats to human health, and its consequences extend far beyond direct injuries and fatalities on the battlefield (1). It leads to a wide range of short- and long-term health problems that affect individuals, families, and entire communities. Major consequences include psychological trauma, chronic non communicable diseases, infectious diseases outbreaks, malnutrition, and the collapse of healthcare systems (2).

Keywords: War, Trauma, Chronic diseases, Public health, Healthcare disruption.

Citation: Marzban A. **Health Consequences of War: From Trauma to Chronic Diseases.** J Shahid Sadoughi Uni Med Sci 2026; 34(3): 9978-80.

¹Department of Health in Disasters and Emergencies, School of Health Management and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

*Corresponding author: Tel: 09172458896, Email: amenemarzban@yahoo.com